

[Bertel Haarder]

fælles viden er mindre vigtig end det, at den er fælles. En temmelig rystende udtalelse, hvis filosofiske fundament afsløres i kapitlet om mål og hensigter, hvor mennesket defineres som et »i udpræget grad socialt væsen« med behov for – og så kommer definitionen på begrebet socialisering – »indpasning i eller opdragelse til den sociale sammenhæng, som man skal leve sit liv i«.

Hvor ved de det fra? Er det ikke et uhyggelig horisontforsnævrende menneskesyn? Har vi ikke langt mere brug for de utilpassede end for de velafrettede, hvis man nu endelig skal ræsonnere på den måde? Tænk at ville omkalfatre hele uddannelsessystemet på en så tynd kop filosofisk tevand!

Desværre har de yderliggående medlemmer af rådet sejret på et afgørende punkt. Når først det accepteres, at skolen er et redskab til fremme af en elites fikse ideer, så er det afgørende slag vundet, og så er friheden i fare for at gå tabt.

Selvfølge vil rådet ligesom organisationerne kvæle mesterlæren uden hensyn til de unges ønsker. »Der er enighed om at anvende de muligheder, loven giver, til gradvis at erstatte lærlinguddannelserne med EFG i løbet af 1980'erne.«

Ja men hvad nu, hvis titusinder af unge fortsat ønsker at gå i gang straks på lærepladsen fremfor at gennemgå EFG-basisårets almene orientering? Skal det ikke være tilladt? Nej, det vil rådet forbyde, og kun en enkelt protesterer, nemlig Øllgaard, der er venstremand.

De unge skal for enhver pris tvangsfores. Hvad de lærer, er mindre væsentligt; de skal blot lære det samme, i 12 og senere 13 års heldagsskole med flere timer og med kantiner og opholdsrum, hvor eleverne kan være også uden for de egentlige skoletimer. Det står der s. 231. Når man så erindrer den altomfattende opdragerrolle, der tiltænkes skolen, mangler der faktisk kun sovesalene, før børnene fuldstændig kan undvære hjem og forældre.

Angående de skoletrætte, den såkaldte restgruppe, mener venstre, at hvis man holder endnu flere skoletrætte på skolebænken mod deres vilje, og hvis man samtidig hindrer specialisering efter interesser og propper de unge med obligatoriske almene fællesfag, vil de disciplinære problemer vokse lærerne over hovedet, og man vil gøre de almene fag

en bjørnetjeneste. Se, hvordan det går i Sverige!

Så kan man snakke nok så meget om praktiske fag og om at slå søm i. Det afgørende er, at nogle unge gerne vil ud til en tilværelse uden pædagogisk tilrettelæggelse. Det har vi ingen grund til at nægte dem, for der er jo nok, som gerne vil fortsætte skolegangen, og dem, der senere fortryder, at de holdt op, har vi jo utallige tilbud til. Det, der dog mangler, er, at de måske bør hjælpes bedre økonomisk. Som noget nyt kunne man forestille sig en præmieret uddannelsesopsparring for kortuddannede i lighed med boligopsparingsordningen.

Hvis lysten og motivationen er til stede, kan man på kort tid indhente det forsømte; hvis den ikke er til stede, kan man ansætte nok så mange lærere til stimulerende aktiviteter, det duer alligevel ikke til noget.

Noget andet er, at folk, der bliver arbejdsløse på grund af manglende kvalifikationer, selvfølgelig må formodes at være særlig godt motiverede, og for denne gruppe skal der naturligvis sættes særligt ind med en pligt for de arbejdsløse til at søge uddannelse til gengæld for modtagelsen af understøttelse.

I øvrigt skal der fortsat være gode og billige tilbud om højskoleophold, fritidsundervisning samt gratis tilbud om kursusundervisning m. v. Netop på voksenundervisningsområdet har Danmark rige traditioner for almen undervisning på frivillig basis.

Jeg ved godt, at den såkaldte restgruppe kun i ringe grad benytter sig heraf, og det kan godt give anledning til overvejelser og ændringer i tilbuddenes art og form. Men hvis man propper det almene ned i halsen på de genstridige gennem længere ubrudte skoleforløb, bliver det sidste værre end det første.

Man skal altså ikke vente venstres medvirken til nogen form for obligatorisk lønmodtageropsparing til uddannelse, heller ikke selv om flertallet i organisationerne skulle ønske det; de kan jo gøre det for deres eget vedkommende.

Retten til uddannelse er vigtig, men retten til at være fri og retten til at bruge sine kræfter på anden form for dygtiggørelse og etablering er lige så væsentlig. Man kan nemlig også lære noget uden for uddannelsesinstitutionerne og uden at være i pædagogens varetægt. Vi bør netop bruge flere kræfter på at